

УДК 378

*О.І. Панченко
м. Харків, Україна*

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ- ІНОЗЕМЦІВ У ТЕХНІЧНОМУ ВНЗ

Актуальність та доцільність дослідження. Світовий освітній простір об'єднує національні освітні системи різного типу і рівня, що значно різняться філософськими й культурними традиціями, рівнем цілей і завдань, якісними станами. Тому варто говорити про сучасний світовий освітній простір як про єдиний організм, що формується і в кожній освітній системі якого наявні глобальні тенденції й збережено розмаїтість.

Зміст освіти може бути обмежений стандартами регіону, країни, всього світу, але одним із головних завдань освіти – є підготовка молодого конкурентоспроможного покоління.

Культурне середовище України для студентів-іноземців дуже незвичне, адже кожен студент є представником іншої країни із іншими звичаями і нормами. Проте саме в процесі навчання і виховання людина знаходить соціокультурні норми, що мають історичне значення для розвитку цивілізації, суспільства і людини [9]. Освітнє середовище, до якого потрапляють студенти-іноземці, різниться від того, до якого вони звикли на Батьківщині. Освітнє середовище є форма єдності людей, а саме – суб'єктів навчання, яка утворюється в результаті їх спільної діяльності в освіті. Взаємодія викладача і студента значно полегшує процес навчання. Саме це викликає інтерес до подальшого дослідження факторів, що впливають на взаємодію, а в подальшому і на ефективність організації навчального процесу при підготовці студентів-іноземців у технічному ВНЗ.

Метою дослідження є розкриття сутності і вагомості факторів, що впливають на ефективність організації вивчення дисципліни «Нарисна геометрія» студентами-іноземцями на базі Національного аерокосмічного університету ім. М.С. Жуковського «ХАІ».

Останнім часом відзначається зростання кількості іноземних студентів в Україні, що обумовлює і зростання уваги дослідників до проблем, пов'язаних з удосконаленням їх підготовки.

Різні аспекти підготовки студентів-іноземців у вищих навчальних закладах вивчали українські та зарубіжні дослідники: Н. Булгакова, А. Крайнова, Л. Куришева, Л. Левчук, Л. Мазітова, О. Малихін, Н. Маяцька, С. Мордас, О. Резван, Л. Рибаченко, О. Степаненко, В. Тарасенко, Н. Терещенко, Л. Хаткова та інші.

Автори визначають недоліки, характерні для сучасної системи підготовки іноземних громадян в Україні, головними серед яких є: відсутність державної програми розвитку співробітництва із зарубіжними державами в галузі освіти, в якій би максимально було враховано інтереси усіх країн; відсутність угод між Україною та іншими країнами щодо взаємного визнання документів про освіту; недостатня обґрунтованість програмно-методичного забезпечення підготовки спеціалістів для зарубіжних країн; недостатнє використання зарубіжного досвіду в справі підготовки іноземних студентів тощо [1].

Теоретичні і практичні аспекти вивчення проблеми впливу середовища на особистість людини знаходять своє віддзеркалення в роботах психологів К. Абульханової-Славської, Ю. Абрамової, І. Зимової та інших.

Проте поза увагою дослідників залишається вплив окремих факторів на успішність організації вивчення дисциплін, зокрема «Нарисної геометрії», з урахуванням ментальних, психофізіологічних особливостей, адаптації до навчально-виховного процесу, рівня підготовки та готовності до навчально-виховного процесу в Україні, що забезпечить успішне вивчення навчальної дисципліни і сприятиме розкриттю особистісного потенціалу майбутнього фахівця.

Основна частина роботи. Підготовка іноземних студентів посідає чільне місце серед пріоритетних напрямів освітньої політики розвинутих країн світу. Лише зараз ми стаємо свідками й учасниками роботи з відродження цілісної системи підготовки спеціалістів для закордонних держав.

Входження України в європейський освітній простір означає для системи освіти України вирішення глобального завдання формування нового мислення, здатного до толерантності і безконфліктної взаємодії з представниками інших культур, до розуміння і усвідомлення своїх дій та їх можливих наслідків.

Завдання викладача усіх часів було і є – навчити, допомогти, підготувати, сформувати нове творче покоління. А проблема полягає в тому, як організувати навчальну діяльність, щоб студенти не лише поглинали потік інформації, що дається викладачем, але й розуміли, оцінювали цю інформацію. Врахування факторів впливу на ефективність організації вивчення будь-якої дисципліни відіграють при такому підході вирішальну роль. Особистість студента-іноземця, розуміння його, як індивідуальності – є запорукою успішної організації навчально-виховного процесу в умовах українського освітнього простору.

Проблемам розвитку і реалізація особистісного потенціалу присвячені труди таких вчених як Б. Братусь, Н.Ковальова, Н.Кузьміної, С.Степанова, І. Кучерявого, проблемам гуманізації особистісно-орієнтованого підходу в навчанні присвятили свої труди – К. Абульханова-Славська, С. Якиманська, В. Ляудис та інших.

Кожен студент-іноземець, що приїжджає на навчання до України, стикається з однаковими труднощами – інша мова, інша культура, інші люди з іншими звичками, нове освітнє середовище. І саме складне, на думку студентів, у перший рік життя і навчання в Україні – це адаптація. Успішній адаптації до навчання, до вивчення дисциплін, а в подальшому, реалізації особистісного потенціалу майбутнього фахівця сприяють сприятливі педагогічні умови. Адже саме від педагогів, з якими стикаються студенти на першому курсі залежить враження про Україну і про систему освіти в ній. На думку студентів, самим ідеальним «прискорювачем» адаптації є створення атмосфери «доброго дому», де кожен студент-іноземець зможе знайти себе [3].

Освітнє середовище, на думку С. Дерябо, являє собою сукупність всіх можливостей навчання і розвитку особистості, можливостей як позитивних, так і негативних. Він вважає, що психолого-педагогічна компонента є основною [4]. На думку В. Рубцова, освітнє середовище – це форма співробітництва (комунікативна взаємодія). Ю. Мануйлов доводить, що освітнє середовище створює умови, базу (матеріальні та духовні блага, інформаційне поле і таке інше) для задоволення потреб суб'єкта, здійснення його діяльності; середовище опосередковує свідомість, поведінку суб'єкта; є умовою реалізації отриманих знань, сформованих умінь, самореалізації. На думку вченого, середовище формує особистість, її потреби, впливає на формування інтересів, мотивів, тощо [3]. Ми поділяємо твердження цих вчених у своїй роботі. Слід підкреслити, що ми здатні створити це середовище разом із студентами, враховуючи можливі фактори впливу на успішну організацію вивчення дисциплін студентами-іноземцями.

Аналізуючи свій власний досвід викладання студентам-іноземцям і теоретичні положення можна визначити такі *фактори, що впливають на ефективність організації навчального процесу при підготовці студентів-іноземців у технічному ВНЗ* :

Використання комунікативної функції педагогіки, яка спрямована допомогти налагодженню контакту між студентом і викладачем. Метою є успішне вирішення педагогічних завдань з підготовки студентів-іноземців на початковому етапі професійної підготовки. З моменту знайомства на перших заняттях викладач повинен визначити на скільки аудиторія готова до встановлення контакту і початку навчання. Зробіть це вкрай необхідно, а можливо це тільки за умови, якщо викладачеві притаманні здібності до ідентифікації, певна чутливість до виявлення індивідуальних особливостей студентів, добре розвинена інтуїція. У кожного студента існує своя уява про світ, свій життєвий досвід, який сформований у іншій країні. У таблиці наведені головні особливості різноманітних регіональних груп студентів і специфіка педагогічного спілкування з ними (табл.1) [13].

Недостатнє знання людини, поверхнєве і неповне розуміння її цінності є однією з головних причин дегуманізації людських відносин у всіх сферах суспільного життя, і, зокрема, в освіті. Сучасне розуміння студента-іноземця, як особистості, є вищим проявом людського в людині. Кожна людина має можливість стати особистістю, але не кожна нею стає в дійсності. Один з найактивніших дослідників особистості Б. Братусь вважає, що людську сутність треба добути, людиною треба стати.

Таблиця 1.

Головні особливості різноманітних регіональних груп студентів
І специфіка педагогічного спілкування з ними.

Регіональні групи	Головні особливості	Специфіка педагогічного спілкування
Африканські студенти (англомовні)	<ul style="list-style-type: none"> • схильність до більш повільного навчання і засвоєнню нових понять; • підвищена реакція на «небезпеку»; • інтенсивне внутрішнє життя, мрійливість, думки про зміст життя 	<ul style="list-style-type: none"> • відкритість і делікатність у спілкуванні; • не рекомендується застосовувати демократичний стиль спілкування; • необхідно вести бесіди щодо змісту життя; • особлива увага до розвитку навиків самоорганізації и дисципліни
Африканські студенти (франкомовні)	<ul style="list-style-type: none"> • Відкритість, контактність; • Схильність до тривожності; • Брак самоконтролю 	
Студенти Латинської Америки	<ul style="list-style-type: none"> • практичність, реалістичність; • більш повільне засвоєння знань; • відкладання вирішення неприємних питань «на потім» 	<ul style="list-style-type: none"> • дана група студентів має «відкриту душу, але закритє серце»; • допомога у рішенні складних та неприємних питань
Студенти Південно-Східної Азії	<ul style="list-style-type: none"> • сильно розвинене абстрактне мислення; • висока моральність і гарна поведінка; • високий рівень самоконтролю і дисципліни; • замкнутість і неконтактність, впертість; • спокійне сприйняття змін; • контроль своїх емоцій, дисциплінованість; • спостереження за своєю репутацією 	<ul style="list-style-type: none"> • можливий диспут зі складних питань дисципліни; • рекомендується задавати питання для розмірковування; • активне використання у навчанні самостійних видів робіт; • використання морально-етичної мотивації; • мотивація особистісних досягнень

Студенти арабських країн Близького Сходу	<ul style="list-style-type: none">• відкритість, інтерес до інших людей;• відсутність страху критики;• недисциплінованість, конфліктність, роздратованість	<ul style="list-style-type: none">• акцент на дискусії в процесі навчання;• спокій і делікатність у спілкуванні;• розвиток навичок самодисципліни
--	--	---

Отже, дуже важливим є *розуміння на звичаях країни, з якої приїхали студенти, прояв рівних дружніх відносин з усіма студентами групи, знання і врахування викладачем соціально-психологічних особливостей студентів-іноземців, що є представниками різних етнографічних груп.*

Спостерігаючи за студентами-іноземцями на базі Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ» була виявлена значущість емоційного зворотного зв'язку між викладачем і студентами. Рівень розуміння і глибина засвоєння навчального матеріалу студентами-іноземцями та їхнє ставлення до нього перевіряється по поведженню, різним реакціям окремих студентів чи групи в цілому. Аналізуючи реакцію студентів викладач має можливість правильно реагувати на неї і при необхідності корегувати процес вивчення дисципліни. Це можна зроби шляхом зміни форм навчання, пристосовуючи їх до індивідуальних рис студентів-іноземців.

Завоювання ініціативи в спілкуванні при створенні освітнього середовища, на думку В. Кан-Каліка, може бути забезпечене викладачем за таких умов:

- оперативність при організації початкового контакту з аудиторією;
- оперативний перехід від організаційних процедур до ділового і особистісного спілкування, яке визначається відповідними цілями;
- формування почуття «ми» шляхом встановлення психологічного контакту з усіма підлеглими;
- «трансляція» в аудиторію власної прихильності та дружелюбності до присутніх в ній людей, що має сприяти формуванню у них відповідного ж почуття прихильності;
- розуміння внутрішньої настроєності підлеглих і передача цього розуміння їм [9].

Формування освітнього середовища з урахуванням норм міжособистісного спілкування на основі толерантності, доброзичливості, взаємної поваги та прагнення підтримувати сприятливий психологічний клімат в колективі [6]. Педагог, як особистість, з його прагненням до постійного професійного зростання, загальною культурою і життєвою позицією, здібностями до самореалізації і самовдосконалення організовує і стимулює роботу студентів. Великого

значення має виховний вплив особистості викладача на професійну підготовку, на морально-етичне і естетичне формування особистості студента-іноземця. Моральність, людяність, тактовність, добре знання дисципліни, організаторські здібності – це якості, якими повинен володіти справжній педагог.

Оптимізація педагогічного спілкування є умовою соціально-психологічної адаптації іноземних студентів до навчально-виховного процесу українського ВНЗ і дозволяє більш успішно здійснювати їх пізнавальну діяльність. Тому не слід забувати про їх міжособистісні відносини і культурні норми в контексті педагогічної взаємодії. Іноді викладачі не хочуть вникати у всі проблеми іноземних студентів через відсутність досвіду або вільного часу. Деякі викладачі, як і оточуючі, суб'єктивно відносяться до іноземців. Та судячи із власного досвіду, можемо відмітити, що студенти-іноземці важко переживають нерозуміння, тим більше конфлікти з викладачами.

Суб'єкт-суб'єктний характер взаємодії і взаємовідносини у процесі педагогічної діяльності. Такий характер взаємодії і взаємовідносин у процесі педагогічної діяльності був помічений і підкреслювався спеціально ще в глибокій давнині. Про це, зокрема, свідчить цитата з Талмуда, священної книги іудейської релігії: «Багато в чому я навчився у своїх наставників, ще більшому – у своїх товаришів, але більше всього – у своїх учнів». Для здійснення такої взаємодії необхідно застосування комплексного підходу, який повинен базуватися на особистості студентів і технологіях педагогічного співробітництва. Слід відзначити, що такій організації міжособистісної педагогічної взаємодії притаманні наведені нижче риси [6]:

- взаєморозуміння обох суб'єктів педагогічної взаємодії, усвідомлення спільних інтересів і необхідності творчої співпраці;
- побудова співпраці на принципах доброзичливості й довіри;
- формування позитивної емоційної спрямованості;
- взаємодопомога у подоланні труднощів, що виникають;
- об'єктивність у взаємних відносинах;
- дотримання принципів загальної культури взаємовідносин і спілкування тощо.

Перехід від масово-репродуктивних форм і методів викладання до індивідуально-творчих. Протягом останнього десятиліття сформувалась вітчизняна педагогіка гуманістичного напрямку, в якій особистість розглядається як неповторна унікальна цілісність, як активна творча істота, яка може впливати на своє життя і розвиток. Кожен студент являє собою головну цінність зі своїми особливим неповторним внутрішнім світом, своїми інтересами, потребами, здібностями, можливостями та особливостями. У навчально-виховному процесі все повинне бути спрямоване на розвиток особистості студента. «Будь-яка людина покликана стати особистістю, і їй повинна бути надана така можливість. Онтологічна нерівність людей визначається не їх соціальним станом, що

є перекрученням дійсності, а їх реальними людськими якостями, достоїнствами і дарами» [2, с. 256]. До числа факторів, що впливають на розвиток і реалізацію особистісного потенціалу майбутнього фахівця під час навчання у вищому технічному закладі слід віднести організаційно-педагогічний вплив, мотивації навчання, загальні здібності, засоби навчання структура, зміст та обсяг навчального матеріалу, навченість студента тощо [7].

Навчальні матеріали, які дозволяють організувати навчальний процес найбільш ефективно, а саме: дозволяють студентам-іноземцям дійти до суті завдань, самостійно вирішити їх, підготуватись до усіх видів робіт або виконати будь-яку графічну чи комп'ютерну роботу. Студенти-іноземці повинні бути повністю забезпечені навчальними посібниками, конспектами лекцій, підручниками, описом практичних і лабораторних робіт і таке інше, адже освітнє середовище їх країн, як правило, має відмінності від українського.

Інформаційно-освітнє середовище, власне, система інформаційних потоків, в якій здійснюється освітній процес. Використання інформаційних технологій при навчанні студентів-іноземців має вагомий вплив на осмислення і запам'ятовування інформації. Інформаційне освітнє середовище надає можливість кожному студенту реалізувати себе як особистість, використовуючи різні форми набуття знань, а викладачу – різні методи та форми подачі інформації.

Мотивація студентів-іноземців, як правило, має внутрішній характер. Адже приїзд на навчання в іншу країну – це рішучий крок активної людини. Але на процес навчання може вплинути попередній досвід студента-іноземця, відношення оточуючих людей, стиль викладання матеріалу і середовище, в якому відбувається навчальний процес.

Архітектурно-естетичні особливості, комфортне фізіологічне середовище приміщення, в якому проходять заняття, відіграють важливу роль у створення сприятливого педагогічного середовища.

Проведені в Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «ХАІ» психолого-педагогічні дослідження у вигляді анкетування, опитування, бесіди серед англomовних студентів 1-2 курсів, що проходять навчання по кафедрі Нарисної геометрії, комп'ютерного та графічного моделювання, свідчать, що прояв рівних дружніх відносин з усіма студентами групи, знання і врахування викладачем соціально-психологічних особливостей студентів-іноземців, що є представниками різних етнографічних груп, мають важливе значення для студентів і впливають на успішну організацію вивчення дисциплін кафедри.

За результатами психолого-педагогічних досліджень серед інших факторів, що впливають на ефективність організації навчального процесу, респонденти відзначають першість комунікативної функції педагогіки та такого фактору, як формування освітнього середовища з урахуванням норм міжособистісного спілкування, а саме – 27% та 12% відповідно. На друге місце по значу-

щості, за думкою все тих же опитуваних, можна висунути навчальні матеріали – 11-12 %, далі йдуть такі фактори як перехід від масово-репродуктивних форм і методів викладання до індивідуально-творчих а також суб'єкт-суб'єктний характер взаємодії і взаємовідносини у процесі педагогічної діяльності – 10-11%, інформаційно-освітнє середовище – 9-10 %. Має місце також і мотивація – 9-8 % та оптимізація педагогічного спілкування – 7-8 %. Замикає рейтинг факторів – архітектурно-естетичні особливості, комфортне фізіологічне середовище приміщення, в якому проходять заняття – 2-3 %. Керівництво Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «ХАІ» приділяє велику увагу навчальним аудиторіям і приміщенням, можливо, саме це зумовлює такий низький процент, що припадає на фактор, що замикає рейтинг.

Висновки. Створення сприятливого освітнього середовища з урахуванням соціально-психологічних особливостей студентів-іноземців, сприятиме розкриттю особистісного потенціалу кожного студента. Розвиток особистісного потенціалу здійснюється у системі «викладач-студент», яка впливає на мотивацію навчання студента, розвиток і реалізацію власних потенціальних можливостей.

Наведені матеріали знайдуть подальший розвиток у розробці проблеми.

Список літератури: 1. Адаменко О.В., Разорьонова М.В. Аналіз тематичного спектра дисертаційних досліджень з питань підготовки іноземних студентів в Україні (1990-2009 рр.): Режим доступу: <http://www.lib.tsu.ru/mminfo/000349304/12/image/12-123.pdf#002> 2. Бердяев Н.А. О назначении человека .Мир философии. / Н.А Бердяев./ Книга для чтения: В 2 ч. М.: Политиздат, 1991. Ч. 2. - С. 256-262. 3. Габа І.М. Освітнє середовище: соціально-психологічна парадигма: Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpip/2010_22/sb22_05.pdf . 4. Дахлаб Сеид Али Личность преподавателя в системе подготовки иностранных граждан / Дахлаб Сеид Али // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: [Текст]: тези Міжнар. Наук.-теор. Конфер. Студ. І аспір., 14-15 квітня 2011р.: у 2-х ч./ ред. кол.: Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, О.Г. РОМАНОВСЬКИЙ [та ін]. – Харків: НТУ «ХПІ», 2011. – Ч.2. – С. 209. 5. Дерябо С.Д. Формирование ценностной ориентации воспитанников образовательных учреждений /С.Д. Дерябо// Высшее образование в России. – 2007. №3. – с. 34-38. 6. Зміст і сутність педагогічної діяльності: навчальний посібник /[О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов, С.М. Пазиніч та ін.] – Харків: НТУ «ХПІ», 2007. – 228 с. 7. Ігнатюк О.А. Педагогічна взаємодія як дидактичний фактор у розвитку і реалізації особистісного потенціалу студента технічного університету. /О.А. Ігнатюк// Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія . – 2005. – №4 . – С.35 – 42. 8. Ігнатюк О.А., Сладкіх І.А. Студентська мобільність: світові та вітчизняні тенденції розвитку// Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. - Харків: НТУ “ХПІ”, 2009. - № 3. 9. Кан-Калик В.А. Учи-

телю о педагогическом общении./ В.А Кан-Калик – М.:Просвещение, 1987. – 240 с. 10. Культура. Нравственность. Религия. (Материалы «круглого стола») //Вопросы философии. – 1989 . – №11. – С. 30-63. 11. Мохамад Альтувайни Формирование качеств лидерства у иностранных студентов технического университета / Мохамад Альтувайни // Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: [Текст]: тези Міжнар. Наук.-теор. Конфер. Студ. І аспір., 14-15 квітня 2011р.: у 2-х ч./ ред. кол.: Л.Л. Товажнянський, О.Г. Романовський [та ін]. – Харків: НТУ «ХПІ», 2011. – Ч.2. – С. 210-211. 12. Омари Баширу Образовательная среда иностранных студентов /Омари Баширу// Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: [Текст]: тези Міжнар. Наук.-теор. Конфер. Студ. І аспір., 14-15 квітня 2011р.: у 2-х ч./ ред. кол.: Л.Л. Товажнянський, О.Г. Романовський [та ін]. – Харків: НТУ «ХПІ», 2011. – Ч.2. – С. 219-222. 13. Рахимов Т.Р. Особенности организации обучения иностранных студентов в российском ВУЗе и направления его развития: Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vduep_pp/2011_1/1.pdf 14. Якиманская И.С. Развивающее обучение. /Якиманская И.С. – М.: Наука, 1979. – 144с.

Bibliography (transliterated): 1.Adamenko O.V., Razoronova M.V. Anallz tematicnogo spektra disertatsiynih doslidzhen z pitan pidgotovki Inozemnih studentiv v UkraYini (1990-2009 rr.): Rezhim dostupu: <http://www.lib.tsu.ru/mminfo/000349304/12/image/12-123.pdf00> 2. Berdyaev N.A. O naznachenii cheloveka .Mir filosofii. / N.A BerdyaEv./ Kniga dlya chteniya: V 2 ch. M.: Politizdat, 1991. Ch. 2. - S. 256-262. 3.Gaba I.M. OsvitnE seredovische: sotsialno-psihologichna paradigma: Rezhim dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpip/2010_22/sb22_05.pdf . 4. Dahlab Seid Ali Lichnost prepodavatelya v sisteme podgotovki inostrannyih grazhdan / Dahlab Seid Ali // UkraYina I svIt: gumanItarno-tehnIchna elIta ta sotsialniy progres: [Tekst]: tezi Mizhnar. Nauk.-teor. Konfer. Stud. I aspir., 14-15 kvItnya 2011r.: u 2-h ch./ red. kol.: L.L. Tovazhnyanskiy, O.G. Romanovskiyy [ta In]. – HarkIv: NTU «HPI», 2011. – Ch.2. – S. 209. 5. Deryabo S.D. Formirovanie tsennostnoy orientatsii vospitannikov obrazovatelnyih uchrezhdeniy /S.D. Deryabo// Vyishee obrazovanie v Rossii. – 2007. #3. – s. 34-38. 6. ZmIt I sutnIt pedagogIchnoYi dIyalnostI: navchalniy posIbnik / [O.G. Romanovskiyy, O.S. Ponomarov, S.M. PazinIch ta In.] – HarkIv: NTU «HPI», 2007. – 228 s. 7. Ignatyuk O.A. PedagogIchna vzaE-modlya yak didaktichniy faktor u rozvitku I reallzatsIYi osobistIsnogo potentsIalu studenta tehnIchnogo unIversitetu. /O.A. Ignatyuk// TeorIya I praktika upravlnnya sotsialnimi sistemami: fillosofIya, psihologIya, pedagogIka, sotsIologIya . – 2005. – #4 . – S.35 – 42. 8. Ignatyuk O.A., SladkIh I.A. Studentska mobilnIst: svItovI ta vItchiznyanI tendentsIYi rozvitku// TeorIya I praktika upravlnnya sotsialnimi sistemami: fillosofIya, psihologIya, pedagogIka, sotsIologIya. - HarkIv: NTU “HPI”, 2009. - # 3. 9. Kan-Kalik V.A. Uchitelyu o pedagogicheskom obschenii./ V.A Kan-Kalik – М.:Prosveschenie, 1987. – 240 s. 10. Kultura. Nravstvennost. Religiya. (Materialy «kruglogo stola») //Voprosyi filosofii. – 1989 . – #11. – S. 30-63. 11. Mohamad Altuvayni Formirovanie kachestv lIderstva u inostrannyih studentov tehni-cheskogo universiteta / Mohamad Altuvayni // UkraYina I svIt: gumanItarno-tehnIchna elIta ta sotsialniy progres: [Tekst]: tezi Mizhnar. Nauk.-teor. Konfer.

Stud. I aspIr., 14-15 kvItnya 2011r.: u 2-h ch./ red.. kol.: L.L. Tovazhnyanskiy, O.G. Romanovskiy [ta In]. – HarkIv: NTU «HPI», 2011. – Ch.2. – S. 210-211. 12. OmarI Bashiru Obrazovatel'naya sreda inostrannyih studentov /OmarI Bashiru// UkraYina I svIt: gumanItarno-tehnIchna eItta ta sotsIalnyi progres: [Tekst]: tezi MIzhnar. Nauk.-teor. Konfer. Stud. I aspIr., 14-15 kvItnya 2011r.: u 2-h ch./ red. kol.: L.L. Tovazhnyanskiy, O.G. Romanovskiy [ta In]. – HarkIv: NTU «HPI», 2011. – Ch.2. – S. 219-222. 13. Rahimov T.R. Osobennosti organizatsii obucheniya inostrannyih stedentov v rossiyskom VUZe i napravleniya ego razvitiya: Rezhim dostupu: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vduep_pp/2011_1/1.pdf 14. Yakimanskaya I.S. Razvivayuschee obuchenie. /Yakimanskaya I.S. – M.: Nauka, 1979. – 144s.

О.И. Панченко

ФАКТОРЫ, КОТОРЫЕ ВЛИЯЮТ НА ЭФФЕКТИВНУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА ПРИ ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ В ТЕХНИЧЕСКОМ ВУЗЕ

Определены основные факторы влияния на усваивание изучаемых дисциплин, исследована их доля в образовательном процессе на примере изучения дисциплины «Начертательная геометрия». Проанализировано влияние вышеуказанных факторов на «благоприятные педагогические условия» при обучении иностранных студентов.

О.И. Панченко

ЧИННИКИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНУ ОРГАНІЗАЦІЮ УЧЕБОВОГО ПРОЦЕСУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ В ТЕХНІЧНОМУ ВУЗІ

Визначені основні чинники впливу на засвоєння дисциплін, що вивчаються, досліджена їх доля в освітньому процесі на прикладі вивчення дисципліни «Накреслювальна геометрія». Проаналізований вплив вищезгаданих чинників на «сприятливі педагогічні умови» при вченні іноземних студентів.

O. Panchenko

FACTORS WHICH INFLUENCE ON EFFECTIVE ORGANIZATION OF EDUCATIONAL PROCESS OF THE FOREIGN STUDENTS IN TECHNICAL UNIVERSITY

Major factors of influence on understanding of studied disciplines are defined, their share in educational process on an example of Descriptive geometry studying is investigated. Influence of the above-stated factors on «favorable pedagogical conditions» is analyzed at training of foreign students.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2012